

גריסים ועוד היא טהורה, משום ששקול בגרים צפור שדי בי מצעי,
 60 ויל הכא ליכא שיעורא ויל הכא ליכא שיעורא - נתלה שהם
 61 בשיעור כגרים שהגיע מהצפור שנתעסקה בה ניתו על בגדיה באמצע
 62 הכתם, ונמצא שמשני צידי דם הצפור נשאר שני כתמים פחותים
 63 מכשיעור גריס, ותולים כל אחד במאכולת וטהורה, קא משמע לן
 64 שלא תולים שהדם שהגיע מהצפור נמצא באמצע הכתם, וטמאה.
 65 הגמרא דנה בדין תליית צבע אחד בצבע אחר: אמר רבא אשה
 66 שנמצא עליה מין אחד - סוג אחד של כתם הדומה לדם, כגון קילור
 67 או שרף, תולה בו כמה מינין - גם כתמים אחרים שאינם דומים
 68 במראיתם לכתם הראשון, שכשם שהגיע הכתם הראשון מבחוץ כך
 69 באו שאר הכתמים מבחוץ.
 70 הגמרא מקשה על רבא מבריייתא: מיתבי, שנינו בבריייתא (תוספתא
 71 פ"ו ה"א), נתעסקה באדום אין תולה בו שחור, הרי שאי אפשר
 72 לתלות צבע אחד בצבע אחר, ושלא כדברי רבא. מתרצת הגמרא:
 73 נתעסקה שאני - שונה הדין כשנתעסקה בכתמים מוז שלא נתעסקה
 74 כלל, שאם נתעסקה בצבע אחד ונמצא עליה כתם אדום שלא
 75 נתעסקה בו תולים שבא מגופה וטמאה. אבל אשה שלא נתעסקה
 76 כלל בכתמים ומצאה עליה צבע אחר חוץ מהכתם, אפשר לומר
 77 שכשם שצבע זה הגיע מבחוץ שלא בידיעתה, כך הגיע כתם זה
 78 במחוץ.
 79 הגמרא מביאה את דברי רבא באופן אחר: איכא דאמרי אמר רבא,
 80 נתעסקה במין - בדם או בכתם אחר בצבע אחד, תולה בו כמה
 81 מינין - כתמים אחרים שמצאה אף שאינם באותו הצבע שנתעסקה
 82 בו.
 83 מקשה הגמרא: מיתבי, נתעסקה באדום אין תולה בו שחור, הרי
 84 שאין תולים צבע אחד בצבע אחר. מתרצת הגמרא: כי קאמר רבא
 85 שתולים צבע אחד בצבע אחר זה דווקא באופן דנתעסקה
 86 בנתרנגולת דאית בה כמה מיני דמא - שהתעסקה בתרנגולת, שיש
 87 בה כמה מיני צבעים, אבל בנתעסקה בצבע אחד אינה תולה בו
 88 צבעים אחרים.
 89 שנינו במשנה: מעשה באשה [ובו'], שהיתה בה מכה היכולה
 90 להלגע ולהוציא דם, וטויהרה רבי עקיבא, שלא אמרו חכמים הדבר
 91 להחמיר אלא להקל שנאמר (ויקרא טו ט) 'ואשה כי תהיה זבה דם
 92 יהיה זובה בבשרה', ודרשו, 'דם' ולא כתם.
 93 הגמרא מקשה על דברי רבי עקיבא: ותהניא לא אמרו חכמים את
 94 הדבר - עיקר תקנת כתמים לא נאמרה להקל אלא להחמיר, שמן
 95 התורה אין האשה טמאה אלא בהרגשה והוסיפו חכמים וגורו גם על
 96 מציאת דם ללא הרגשה, וכיון שחכמים החמירו בכתמים למה היקל
 97 בהם רבי עקיבא לתלות במכה.
 98 הגמרא מיישבת שאין סתירה בין דברי רבי עקיבא לבריייתא: אמר
 99 רבינא, הבריייתא עוסקת בעיקר גזירת כתמים, ובענין זה לא להקל
 100 על דברי תורה אלא להחמיר על דברי תורה אמרו, שהחמירו
 101 חכמים לטמא גם באשה שמצאה דם ולא הרגישה, כדי שלא יבואו
 102 להקל בנדה גמורה האסורה מן התורה, וכתמים עומן דרפנן - אבל
 103 כיון שכתמים מטמאים מתקנת חכמים אפשר להקל ולתלות בכל
 104 דבר שיכולה לתלות בו. וזו כוונת רבי עקיבא, לא אמרו חכמים הדבר
 105 להחמיר ולא לתלות במכה וכדומה, אלא להקל, ותולים במה
 106 שאפשר לתלות.
 107 שנינו במשנה: עד - הבגד שבודקת בו את עצמה שהיא נתון תחת
 108 הכר ונמצא עליו דם, עגול טהור, משוך טמא, דברי רבי אליעזר ברבי
 109 צדוק. הגמרא מסתפקת אם יש חולקים על דברי רבי אליעזר ברבי
 110 צדוק: איבעיא להו, מי פליגי רפנן עליה דרבי אליעזר רבי צדוק
 111 - האם חכמים חולקים על דברי רבי אליעזר ברבי צדוק, ולדבריהם
 112 דם חכם הנמצא על העד דינו ככתם שאינו טמא עד שיהיה בו
 113 כגריס, או לא, ואף לדבריהם דם הנמצא על העד טמא אפילו
 114 בפחות מגריס.
 115 מביאה הגמרא ראייה לפשוט הספק: תא שמע ראייה
 116 לפשוט הספק מבריייתא, כתם שנמצא על בגדיה, אם צורתו שהוא

היו עליה טיפי דמים למטה - כטנים וטיפי דמים למעלה - גדולים,
 2 תולה בעליון - תולה את הטיפות הגדולות עד שיעור בגרים
 3 במאכולת, אבל טיפות גדולות מאלו אינה תולה. מוכיחה הגמרא,
 4 מאי לאו בגרים מלמטה - האם אין להוכיח מכאן כרב חסדא
 5 שכתם כגריס דינו כפחות מגריס וטהורה.
 6 דוחה הגמרא: לא, בגרים מלמעלה - אפשר לפרש שאם נמצא
 7 כגריס דינו כנמצא כתם גדול מגריס ואין תולים בו, כרב הונא.
 8 הגמרא מביאה מחלוקת אם יש אופן שאפשר להקל בגריס ועוד:
 9 אימור, נמצא עליה כתם ששיעורו בגרים ועוד, ובמקום של אותו
 10 ועוד הנוסף על שיעור הגריס רצופה בו מאכולת - נמצאת מאכולת
 11 הרוגה, רבי הנינא אמר טמאה, רבי ינאי אמר טהורה.
 12 מפרשת הגמרא את המחלוקת: רבי הנינא אמר טמאה, כי תליא
 13 בכגרים, בכגרים ועוד לא תליא - תיקנו חכמים לתלות במאכולת
 14 כתם בשיעור גריס, אבל ביותר משיעור זה לא תיקנו. רבי ינאי אמר
 15 טהורה, שכן הני מילי - דין זה שכתם יותר מכגריס טמא הוא היכא
 16 דלא רצופה בו מאכולת, אבל היכא דרצופה בו מאכולת מוכחא
 17 מילתא דהיא ועוד דם מאכולת הוא - היכן שנמצאת מאכולת עם
 18 הכתם מוכח ששיעור הנוסף על גריס הוא ממאכולת זו, פש ליה -
 19 נותר שם שיעור בגרים, וכיון דבעלמא תליא - היכן שמצאה כתם
 20 בשיעור גריס תולה במאכולת, תקא נמי תליא - אף כאן שמצאה
 21 כגריס ועוד ומאכולת רצופה בו, תולה שיעור גריס במאכולת אחרת
 22 וטהורה.
 23 הגמרא מסתפקת בעוד אופן שיש בו גריס ועוד: כעני - הסתפק רבי
 24 רימיה נתעסקה בדם או בצבע אדום בשיעור בגרים, כגון
 25 שנתעסקה בצפור או בקילור, ונמצא עליה כתם בשיעור בגרים
 26 ועוד, מהו, האם תולים גריס במה שנתעסקה ונמצא שנשאר שיעור
 27 שהוא פחות מכגריס ותולה במאכולת, או שמא כיון שנמצא עליה
 28 כתם יותר גדול מהדבר שנתעסקה בו לא תולים במה שנתעסקה,
 29 וכיון שהכתם יותר מכגריס אין תולים אותו במאכולת וטמאה.
 30 ומפרשת הגמרא שספק זה אינו דומה לאופן שמצאה כגריס ועוד
 31 ומאכולת רצופה שנחלקו בזה האמוראים, ויש להסתפק לכל
 32 השיטות: תבעי לרבי הנינא תבעי לרבי ינאי - יש לך להסתפק בין
 33 לדעת רבי חנינא ובין לדעת רבי ינאי, תבעי לרבי הנינא, עד כאן
 34 לא קאמר רבי הנינא התם - שמא דווקא באופן שנמצא כגריס ועוד
 35 ומאכולת רצופה אמר רבי חנינא שטמאה, אלא משום דלא
 36 נתעסקה בדם, ולא מסתבר לומר שנרצפו שתי מאכולות זו סמוך
 37 לזו, ולכן אין תולים את הועוד במאכולת, אבל הכא דנתעסקה
 38 תליא - אבל כאן שנתעסקה בדם או בצבע אדום שמא תולה גריס
 39 במה שנתעסקה ואת המותר במאכולת. או דלמא - וכן יש להסתפק
 40 אפילו לרבי ינאי דאמר נמצא כגריס ועוד ומאכולת רצופה טהורה,
 41 הני מילי - דין זה הוא היכא דרצופה בו מאכולת - היכן שמצאנו
 42 שם מאכולת, וידוע לנו שהיותר מגריס הוא דם מאכולת ואין לפנינו
 43 ספק אלא בשיעור גריס, אבל הכא דאין רצופה בו מאכולת לא
 44 תליא - אבל כאן שלא מצאנו מאכולת, אין לנו דבר לפנינו לתלות
 45 בו, וכל שנמצא יותר מכגריס אין תולים.
 46 מביאה הגמרא ראייה שאינה תולה: תא שמע שנינו בבריייתא
 47 (תוספתא פ"ו ה"א) נתעסקה בדם או בצבע אדום, אין תולה בה
 48 כתם שמראו שחור. נתעסקה בדם או בצבע בשיעור מועט, אין
 49 תולה בו כתם בשיעור מרובה ממה שנתעסקה. מבררת הגמרא:
 50 היכי דמי - מועט ומרובה ששנינו, במה מדובר, לאו כי האי גוונא
 51 שנתעסקה בכגריס ומצאה יותר מכגריס, ועל זה נאמר בבריייתא
 52 שאין תולים.
 53 דוחה הגמרא: לא, מועט ומרובה ששנינו, הם כגון דנתעסקה
 54 בכגרים ונמצא עליה שני גריסין ועוד, שאין תולים שני גריסים
 55 בגריס אחד.
 56 תמחה הגמרא: אי הכי מאי למימרא - אם כך מה החידוש בדבר,
 57 הרי כבר שנינו (לעיל נה) שתולה עד כגריס, ולא יותר. מיישבת
 58 הגמרא: מהו דתקא - שמא תאמר שגם באופן זה שמצאה שני

14 שאמר רבי אליעזר ברבי צדוק משוך בודאי בא מגופה וטמא אפילו
15 בפחות מכגריס, זה בדם הנמצא בעד שבודקת בו, אבל בכתם
16 הנמצא על בגדיה לא, ובוה אף הוא מודה שאינו טמא עד שיהיה בו
17 כגריס ועוד, שבפחות משיעור זה שמה לא בא מגופה. והברייתא
18 עוסקת בכתם, שבו מטהר רבי אליעזר בפחות מכגריס.
19 הגמרא מביאה ראייה נוספת: תא שמע, דאמר רב יהודה אמר
20 שמואל הלכה ברבי אליעזר ברבי צדוק, וממה שאמר רב יהודה
21 הלכה ברבי אליעזר, מבבל דפליגי - משמע מזה שחכמים חולקים
22 על דבריו. מסיימת הגמרא, שמע מינה - מוכח מכאן שנחלקו רבי
23 אליעזר ברבי צדוק וחכמים.

הדרן עלך הרואה כתם

24

1 ארז, מצטרף לשיעור גריס ועוד, אבל אם נמצאו טפין טפין, אף
2 על פי שיש בכולן יחד כשיעור גריס ועוד אין מצטרפין.
3 מבררת הגמרא: מני - כשיטת מי ברייתא זו, אי - אם כשיטת רבי
4 אליעזר ברבי צדוק שאמר במשנה משוך טמא, למה לי צירוף כדי
5 להגיע לשיעור גריס ועוד, האמר משוך כל שהוא טמא - הרי
6 לשיטתו כתם משוך טמא בכל גודל, ואפילו קטן כחדל, משום
7 שמשוך טמא מחמת שבצורה זו ודאי הגיע מגופה, אלא לאו - אלא
8 על כרחך שברייתא זו שיטת רבנן היא, ולדבריהם משוך שאין בו
9 כגריס ועוד טהור. שמע מינה פליגי - מוכח מכאן שרבנן חולקים על
10 רבי אליעזר ברבי צדוק.
11 דוחה הגמרא את הראיה: לא כהבנתך שהברייתא לא כשיטת רבי
12 אליעזר ברבי צדוק, אלא לעולם הברייתא שמצריכה צירוף לכגריס
13 ועוד, אף לשיטת רבי אליעזר ברבי צדוק היא, וכי אמר - ומה

המשך ביאור למס' נדה ליום שישי עמ' א

36 דם מגופה, כמו כן אפשר לתלות כשרק מצאה כתם.
37 הגמרא פושטת את ספיקו של רבי יוחנן: אמר ליה - השיבו רבי
38 יהודה בר ליואי, אין תולין את הכתם באשה שראתה כתם, ומה
39 מעם אין תולים בה, לפי שאין תולין - משום שאין אפשרות לתלות
40 בה, כיון שטומאת הכתם שכבר נטמאת בו, באה לה ממקום אחר,
41 ואין בעלת הכתם בחזקת רואה דם, שנוכל לתלות בה.
42 הגמרא מביאה קושיא שהקשה רבי יוחנן לרבי יהודה בר ליואי
43 מברייתא: איתיביה - הקשה לו רבי יוחנן, שנינו בברייתא, אין תולין
44 כתם באשה שראתה כתם, אולם בעלת החלוק שהשאילה חלוקה
45 לנכרית, או ליושבת על הכתם - אשה שכבר טמאה משום שראתה
46 כתם, הרי זו [בעלת החלוק] תולה בה שהכתם בא מאחת מנשים
47 אלו.
48 הגמרא מקדימה לברר את דברי הברייתא. מקשה הגמרא: הא גופה
49 קשיא - ברייתא זו סותרת את עצמה מהרישא לסיפא, כי הרי ברייתא
50 אמרת אין תולין את הכתם באשה שראתה כתם, ובסיפא אמרת
51 תולין את הכתם באשה שראתה כתם, והיינו במה ששינו שם 'או'
52 ליושבת על הכתם הרי זו תולה בה. מתרצת הגמרא: הא לא קשיא
53 - זו לא קושיא, וכך ניתן ליישב את הסתירה, הא רבי - הרישא
54 ששינו שאין תולים את הכתם בכתם, היא כשיטת רבי. והא רבן
55 שמעון בן גמליאל - והסיפא ששינו שתולים ביושבת על הכתם,
56 היא כשיטת רשב"ג.
57 הגמרא מביאה אפשרות נוספת ליישב את הסתירה בברייתא: איבא
58 דאמרי, הא והא - הרישא והסיפא הם לפי שיטת רבי הסובר שאי
59 אפשר לתלות בשומרת יום בשני שלה, הא בראשון שלה - אולם
60 הסיפא ששינו בה שאפשר לתלות כתם ביושבת על הכתם, זהו ביום
61 הראשון למציאת כתמה, שבזה אף אם התלה בה אינה מתקלקלת
62 אותה. הא בשני שלה - והרישא ששינו בה שאי אפשר לתלות
63 באשה שראתה כתם, מדובר ביום השני למציאתו ואם תתלה בה
64 בעלת החלוק תאריך את ימי טומאת כתמה ביום אחד שהרי תצטרך
65 לספור עוד יום, ולשיטת רבי אי אפשר לתלות באשה אחרת אם
66 אותה אשה מתקלקלת בכך.
67 הגמרא מביאה אפשרות שלישית ליישב את הסתירה בברייתא: רב
68 אשי אמר, הא והא - הרישא והסיפא הם לשיטת רבן שמעון בן
69 גמליאל הסובר שאפשר לתלות בשומרת יום בשני שלה, ולא קשיא
70 - ולא קשה הסתירה בין הרישא לסיפא,

1 הגמרא מבארת את שיטת רב חסדא: ורב חסדא סובר, סוף סוף
2 אייהי - השומרת יום בשני שלה, מביאה פנייה כדי להיטהר, ועכשיו
3 שלא טבלה, עדיין היא טמאה ומקולקלת ואינה שוה לבעלת החלוק,
4 ומכל מקום אמר רבי שאין לתלות בה את הכתם, מוכח מכך שרבי
5 לא מודה לסברת תולים את הקלקלה במקולקל, ואין תולים כשאין
6 מסתבר לתלות בה, ולכן יסבור רבי אף בדין שני שבילים, שאי אפשר
7 לתלות באדם הטמא אפילו ביום הראשון לטומאתו, שהרי אין סברא
8 בתליה זו.
9 הגמרא מביאה דעת אמורא נוסף שסובר כרב אדא: אימור נמי
10 כדעת רב אדא שאמר, שאפילו לרבי תולים את השביל הטמא באדם
11 הטמא, אמר רבי יוכי ברבי חנינא, טמא וטהור, ואפילו טהור
12 בודאי, ותלוי - ספק טמא, שהלכו בשני שבילין, שביל אחד טמא,
13 ושביל אחד טהור, תולה האדם הטהור את ההליכה בשביל הטמא,
14 בתלוי - באדם שהוא ספק טמא, ואת ההליכה בשביל הטהור הוא
15 תולה פאדם הטהור לרבן הכל ואפילו לרבי, וכמו שאמר רב אדא
16 לעיל, ששומרת יום בשני שלה שוה לבעלת החלוק ששתיהן בחזקת
17 טהרה, אבל בשני שבילים, שהתלוי טמא מספק, והאדם הטהור, הוא
18 טהור גמור, מודה רבי שתולים את הטומאה בתלוי.
19 הגמרא מבררת האם אשה יכולה לתלות כתם שנמצא בחלוקה,
20 באשה אחרת שנטמאה משום שראתה כתם: פנייה מיניה - שאל
21 ממנו רבי יוחנן מרבי יהודה בר ליואי, מהו לתלות כתם בכתם
22 - בעלת חלוק שהשאילתו לאשה שראתה כתם, ולאחר מכן לבשרו
23 בעלת החלוק ומצאה בו כתם, האם יכולה בעלת החלוק לתלות את
24 הכתם באשה שראתה כתם, ובעלת החלוק תשאר בטהרה.
25 הגמרא מבארת לפי איזה תנא הסתפק רבי יוחנן: אליבא דרבי לא
26 תבעי לך - לשיטת רבי אין לך להסתפק, השהתא - מעתה, ומה התם
27 בשומרת יום בשני שלה, דקא חזיא מגופה שהיא ודאי ראתה
28 אתמול דם מגופה, אמרת לשיטת רבי, שבעלת החלוק אינה תולה
29 בה, הבה בראתה כתם, דמעלמא קא אתי - שיתכן שהכתם בא
30 ממקום אחר, לא כל שבין שאי אפשר לתלותו בבעלת הכתם. כי
31 תבעי לך אליבא דרבן שמעון בן גמליאל והסובר שאפשר לתלות
32 בשומרת יום בשני שלה, וצדדי הספק הם, התם הוא דקא חזיא
33 מגופה - אולי שם בשומרת יום בשני שלה, כיון שודאי ראתה
34 אתמול דם מגופה, תליא, אבל הבה בראתה כתם, דמעלמא קאתי,
35 לא תליא, או דלמא, לא שניא וכשם שאפשר לתלות כשודאי ראתה

56 שבאופן זה אם אכן בא הדם לאחר שסיימה לעשות צרכיה, על שפת
 57 הספל איבעי ליה לאשתכוחי - על שפת הספל היה לו להימצא,
 58 כיון שדם המקור דרכו לצאת בשתיתה ולא בקילוח, ועכשיו שנמצא
 59 הדם בתוך הספל, יש להוכיח מכך שהדם בא בשעת עשיית צרכיה,
 60 ולכן אין לחשוש שהוא דם מן המקור אלא משביל מי רגליה וממכה
 61 שיש לה שם.
 62 הגמרא פוסקת הלכה כרבי יוסי: אמר שמואל, ואמרי לה אמר רב
 63 יהודה אמר שמואל, הלכה כרבי יוסי. [ובן אורי ליה (הורה לו)
 64 רבי אבא לקלא] - שם אדם שהוצרך לדבר הלכה כרבי יוסי.
 65 שנינו במשנה: איש ואשה [בו] שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא
 66 דם על המים, רבי יוסי מטהר, ורבי שמעון מטמא.
 67 בתחילת המשנה הובא שרבי מאיר מטמא אשה שעשתה צרכיה
 68 בעמידה לבדה. הגמרא מבררת מזה דעת רבי מאיר באופן זה כשאף
 69 איש עשה צרכיו באותו ספל: איבעיא להו, איש ואשה עומדין
 70 ונמצא דם על המים, מה לי אמר [מה יסבור בכך] רבי מאיר
 71 שטימא באשה שעשתה צרכיה לבדה בעמידה ומצאה דם במי
 72 רגליה. וצדדי הספק הם, בי אמר [מה שמטמא] רבי מאיר הוא רק
 73 בחד ספקא - בהספק אחד, האם הדם בא מן המקור או משביל מי
 74 רגליה, והיינו כשעשתה צרכיה לבדה, אבל בספק ספקא שבנוסף
 75 לספק שמא הדם בא משביל מי רגליה, יש עוד ספק אולי הדם בא מן
 76 האיש, לא מטמא, או דלמא לא שניא.
 77 ריש לקיש פושט את הספק: אמר ריש לקיש, היא היא - כשם
 78 שמיטמא רבי מאיר באשה לבדה כך גם מטמא באיש ואשה עומדים.
 79 מטמא, מדלא קתני בסיפא, איש ואשה שעשו צרכיהם לתוך הספל
 80 ונמצא דם על המים, רבי מאיר ורבי יוסי מטהרי, אלא נכתב רק
 81 שרבי יוסי מטהר, הרי שרבי מאיר מטמא אף בזה].
 82 שואלת הגמרא: אי הכי שרבי מאיר מטמא אפילו במקום שיש שני
 83 ספקות, השתא רבי מאיר אפילו בספק ספקא מטמא, בחד ספקא
 84 מיבעיא - וכי נצרך לשנות שטימא באופן שיש רק ספק אחד, והיה
 85 לתנא להשמיענו את דברי רבי מאיר רק בסיפא, וממילא היינו
 86 יודעים שהוא מטמא ברישא, שהאשה לבדה עשתה צרכיה בעמידה,
 87 שיש בה רק ספק אחד. משיבה הגמרא: אכן לא הוצרך התנא לשנות
 88 את דברי רבי מאיר באופן של ספק אחד, אך שנה את דבריו שם כדי
 89 להודיעך בזה דרבי יוסי, דאפילו בחד ספקא מטהר.
 90 שואלת הגמרא: ואדמיפלגי - עד ששונה התנא את מחלוקתם בחד
 91 ספק, להודיעך בזה דרבי יוסי שמטהר אפילו במקום שיש רק ספק
 92 אחד, ליפלגו - ישנה מחלוקתם בספק ספקא, להודיעך בזה דרבי
 93 מאיר שאפילו במקום שיש שני ספקות מטמא. משיבה הגמרא: בך
 94 דהיתרא עדיף ליה - התנא מעדיף להודיענו את כוחו של המיקל,
 95 ועל כן שנה את שיטת רבי יוסי שהוא מיקל ומטהר אפילו במקום
 96 ספק אחד.
 97 הגמרא מביאה שרבי יוחנן חולק על ריש לקיש וסובר שרבי מאיר
 98 מטהר באופן שיש שני ספקות: ורבי יוחנן אמר, בי קאמר רבי מאיר
 99 שהאשה טמאה, זהו רק בחד ספקא, אבל בספק ספקא באופן
 100 שאיש ואשה עשו צרכיהם בעמידה, לא אמר שהאשה טמאה].
 101 שואלת הגמרא: אם כן שאף רבי מאיר מטהר בסיפא, ליתני בסיפא,
 102 רבי מאיר ורבי יוסי מטהרי. משיבה הגמרא: אין הכי נמי, ואידי
 103 דסליק - שטיים ברישא מרבי יוסי, פתח בדרבי יוסי.
 104 הגמרא שואלת מדוע הוצרך התנא לשנות את דברי רבי יוסי בסיפא:
 105 והרי רבי יוסי אפילו בחד ספקא היינו באשה שעשתה צרכיה
 106 לבדה, מטמא, בספק ספקא היינו באיש ואשה שעשו צרכיהם,
 107 מיבעיא - וכי נצרך לשנות שטימא. משיבה הגמרא: אם התנא היה
 108 שונה את דבריו רק ברישא, מהו דתימא [שגמרא היית אומר] הני
 109 מיילי שרבי יוסי מטהר, דיעבד - שכבר עסקה בטהרות, שאותן
 110 טהרות ישארו בטהרתן, אבל לבתחלה לא, שמכאן ואילך נאמר לה
 111 שלא תתעסק בטהרות עד שתטהר, קא משמע לן - השמיענו התנא
 112 במה שחזר שלא לצורך על שיטת רבי יוסי, ללמדנו שטימא אפילו
 113 לבתחילה.

פרק תשיעי - האשה שהיא עושה

1 פרק זה ממשיך לעסוק בדיני כתמים, ובסופו עוסק בדיני וסתות.
 2 וכולל בתוכו שלושה חלקים. החלק הראשון עוסק באשה שרואה דם
 3 מגופה אלא שאינה יודעת אם בא מן המקור אם לא. החלק השני
 4 עוסק באשה שמצאה כתם, באיזה אופן יכולה לתלות אותו
 5 בחברתה. החלק השלישי עוסק בדיני וסתות, איך אשה קובעת וסת
 6 ואיך עוקרתה.
 7

משנה

8 משנתנו דנה באשה שהטילה מי רגלים ומצאה בהם דם, האם צריך
 9 לחשוש שדם זה בא מן המקור ונטמאת משום דם זה, או שאין
 10 לחשוש לכך, אלא דם זה בא משביל יציאת מי רגליה מחמת מכה
 11 שיש לה שם וטהרה:
 12

13 האשה שהיא עושה צרכיה - הטילה מי רגלים, וראתה דם בתוך
 14 הספל, רבי מאיר אומר, אם עומדת - עשתה צרכיה בעמידה,
 15 מטמא כי יש לומר שהדם בא מן המקור, ואם יושבת - עשתה
 16 צרכיה בישיבה, מהורה כי אין לחשוש שהדם בא מן המקור,
 17 ובגמרא יתבאר החילוק בין עומדת ליושבת. רבי יוסי אמר בין כך
 18 ובין כך אפילו עשתה צרכיה בעמידה, מהורה כי אין לחשוש שהדם
 19 בא מן המקור.

20 המשנה מביאה דין נוסף: איש ואשה שעשו צרכיהן - הטילו מי
 21 רגלים לתוך הספל ונמצא דם על המים ובאופן זה נוסף ספק, האם
 22 הדם בא מן האשה או מן האיש, רבי יוסי מטהר, שהרי מטהר אפילו
 23 באשה שעשתה צרכיה לבדה שאין שם אלא ספק אחד אם בא מן
 24 המקור או משביל מי רגליה, כל שכן באופן זה, שנוסף ספק אולי הדם
 25 בא מן האיש. ורבי שמעון מטמא, שאין דרך האיש להוציא דם
 26 אלא שחוקת דמים מן האשה - אין דרך שיצא דם מן האיש אלא
 27 מן האשה שהיא מוחזקת בראיית דם, ולכן אין להסתפק אולי בא
 28 הדם מן האיש אלא ודאי שבא מן האשה, ובה יש לומר שבא מן
 29 המקור וטמאה.

גמרא

30 שנינו ברישא של המשנה, שרבי מאיר מטמא אם עשתה צרכיה
 31 בעמידה, ומטהר אם עשתה צרכיה בישיבה. הגמרא מבררת מה
 32 החילוק ביניהם. שואלת הגמרא: מאי שנא עומדת - עשתה צרכיה
 33 בעמידה, שרבי מאיר מטמא, דאמרינן מי רגלים הדור למקור
 34 ואייתי דם - מפני שאנו אומרים שמי רגליה חזרו למקום דם המקור
 35 והביאו משם דם, יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי
 36 דם - אף בעשתה צרכיה בישיבה נאמר שמי רגליה חזרו למקור
 37 והביאו משם דם.
 38

39 משיבה הגמרא: אמר שמואל במונחת - אכן מה שטיהר רבי מאיר
 40 ביושבת, זהו רק באופן שיצאו מי רגליה בקילוח [בחזק] כדרכה
 41 תמיד, שמכיון שכך, הרי שלא עצרה עצמה קודם לכן מלהטיל את
 42 מי רגליה, ולכן אין לחשוש שחזרו מי רגליה למקור והביאו משם דם,
 43 אבל כאשר מי רגליה שותתים, מטמא רבי מאיר גם ביושבת, כיון
 44 שהם שותתים מאחר שעצרה עצמה מלהטילם, ויש לומר שמחמת
 45 כך חזרו מי רגליה למקור והביאו משם דם. ובעושה צרכיה בעמידה
 46 אינה יכולה לזנק, אלא תמיד מי רגליה שותתים [ודינה כיושבת
 47 שאינה מונחת], לכן חילק רבי מאיר בין יושבת לעומדת, ואמר
 48 שבעומדת תמיד יש לומר שחזרו מי רגליה למקור והביאו משם דם.
 49 שבה הגמרא ושואלת: מונחת נמי, דלמא פתר דתמו מיא אתא
 50 דם - אף ביושבת יציאו מי רגליה בקילוח עדיין ניתן לומר שלאחר
 51 שסיימה לעשות צרכיה, בא הדם מן המקור, ואם כן עדיין אי אפשר
 52 לקבוע בודאות שהדם בא משביל מי רגליה וממכה שיש לה שם.

53 משיבה הגמרא: אמר רבי אבא, רבי מאיר אכן מטהר רק ביושבת
 54 על שפת הספל כשהוא צמוד לגופה, ומונחת בתוך [לתוך] הספל
 55 ונמצא דם בתוך הספל, דאם אייתא דכתר דתמו מיא אתא -

הַלֵּךְ הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל, או שְׁהִלְכוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל – הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הָאֵב. מְסָרוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב לְשְׁלוּחֵי הַבְּעַל – הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הַבְּעַל.

פירוש ברטנורא

אינה אוכלת בתרומה: עד שתכנס לחופה. לשם נישואין, שהיא מסורה לרשות הבעל: מסרו שלוחי האב. שפגעו שלוחי האב בשלוחי הבעל ומסרוה להם:

משניות מבוארות – קהתי

לתרומה – ומה ששינינו לעיל: "עד שתיכנס לרשות הבעל לנישואין". מפרש רב אסי: עד שתימסר לרשות הבעל לשם נישואין, כי "מסירתה זו היא כניסתה לחופה". הַלֵּךְ הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל – אם לא מסר האב את בתו לשלוחי הבעל, אלא הלך אתם יחד, או שְׁהִלְכוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַבְּעַל – שאף על פי שפגשו שלוחי האב את שלוחי הבעל, לא מסרוה להם אלא הלכו אתם, וכולם כאחד הולכיה לבית בעלה, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הָאֵב – עדיין היא ברשות אביה. מְסָרוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב לְשְׁלוּחֵי הַבְּעַל – ואם שליחי האב בפגשם את שליחי הבעל, מסרו להם את הבת, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הַבְּעַל – כמו שבארנו לעיל.

לְעוֹלָם הִיא – הנערה – בְּרִשׁוֹת הָאֵב – אפילו מאורסה שכבר הגיע זמן נישואיה, כל זמן שלא עברה לרשות הבעל, הרי היא ברשות האב לכל הזכויות שנימנו במשנה הקודמת; ואם היא בת ישראל מאורסה לכהן אינה אוכלת בתרומה, עד שתִּכְנַס לְרִשׁוֹת הַבְּעַל לְנִשְׂוֹאִין – כלומר עד שתיכנס לחופה לשם נישואין, שהיא מסורה לרשות הבעל (רש"י); ויש גורסים: עד שתיכנס לחופה. מְסָר הָאֵב – את בתו מאורסה, לְשְׁלוּחֵי הַבְּעַל – ששלח שליחים לקבלה מידי האב, הָרִי הִיא בְּרִשׁוֹת הַבְּעַל – לכל הזכויות והחובות שנימנו במשנה הקודמת. בגמרא נחלקו אמוראים: "רב אמר: מסירתה לכל חוץ מתרומה" – אם היא בת ישראל מאורסה לכהן, אף שנמסרה לרשות הבעל אינה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה; "ורב אסי אמר: אף

המשך ביאור למס' נדה ליום חמישי עמ' ב

הגמרא מביאה ברייתא שמובא בה כרעת רבי יוחנן: תְּנִיא בְּוֹתִיהָ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁעָשׂוּ צְרִכְיהוֹן לְתוֹךְ הַסְּפֵל וְנִמְצָא דָם עַל הַמִּים, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהְרִין, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַמֵּא. שנינו במשנה, שרבי שמעון מטמא אפילו באופן שאיש ואשה עשו צרכיהם ונמצא דם, כיון שחוקת דמים מן האשה. הגמרא מביאה ספק ברעת רבי שמעון: אִיפְעִיא לְהוּ, אִשָּׁה יוֹשֶׁבֶת וּמִי רַגְלִיהָ יֵצְאוּ בְּקִלְחוֹ וְנִמְצָא דָם בְּסִפְלָא, מַה לִּי אָמַר – מַה יִּסְבּוּר בְּכָן רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאֵם גַּם בְּאוֹפֵן כּוּזָה יִטְמָא אֶת הָאִשָּׁה. וצדדי הספק הם, כִּי אָמַר – מַה שְׁמַטְמָא רַבִּי שְׁמַעוֹן באופן שאיש ואשה עשו צרכיהם ונמצא דם, זהו דווקא פְּעוּמְדָתָהּ, ובאופן כוזה יש חוקה שהדם בא מן המקור של האשה משום דְּרַחֵיק לָהּ עֲלֵמָא, אֲבָל יוֹשֶׁבֶת, שלא היתה דחוקה בעשיית צרכיה, לא מטמא רבי שמעון, כי ודאי משביל מי רגליה בא הדם וממכה שיש לה שם. או דְּלָמָּא לֹא שְׁנָא, ואפילו באופן שעשתה צרכיה בישיבה, מטמא רבי שמעון.

הגמרא פושטת את הספק: תָּא שְׁמַע דְּתַנִּיא, יוֹשֶׁבֶת תּוֹלָה שְׁהָדַם בַּא מַמְכָּה שִׁישׁ לַהּ מִשְׁבִּיל מִי רַגְלִיהָ, עוֹמְדָת אִינְהָ תּוֹלָה שְׁהָדַם בַּא מַמְכָּה שִׁישׁ לַהּ מִשְׁבִּיל מִי רַגְלִיהָ וְטַמְאָהּ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אומֵר, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – בֵּין עוֹמְדָת וּבֵין יוֹשֶׁבֶת, תּוֹלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אומֵר, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – בֵּין עוֹמְדָת וּבֵין יוֹשֶׁבֶת, אִינְהָ תּוֹלָה, הָרִי שְׁרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַמָּא בְּאוֹפֵן שְׁהָאִשָּׁה לְבַדָּה עִשְׂתָּה צְרִכְיָה בִּישִׁיבָה. הגמרא פשטה מברייתא שרבי שמעון מטמא אפילו באופן שהאשה לְבַדָּה עִשְׂתָּה צְרִכְיָה בִּישִׁיבָה. כעת מוסיפה הגמרא להסתפק האם רבי שמעון יטמא אפילו באופן שאיש ואשה עשו צרכיהם בישיבה: אִיפְעִיא לְהוּ, אִישׁ וְאִשָּׁה יוֹשְׁבִין שְׁעָשׂוּ צְרִכְיהוֹן וְנִמְצָא דָם, מַה לִּי אָמַר – מַה יִּסְבּוּר בְּכָן רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאֵם גַּם בְּאוֹפֵן כּוּזָה יִטְמָא אֶת הָאִשָּׁה. וצדדי הספק הם, כִּי אָמַר – מַה שְׁמַטְמָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, זהו רק באחד משני אופנים, או באופן שהיא עוֹמְדָת ואפילו היה עמה איש שעשה צרכיו, וזהו משום דְּרַחֵיק לָהּ עֲלֵמָא וּמִי רַגְלִיהָ נִדְחָקִים וְהָדָם בֵּין מִן הַמְּקוֹר, וְחֻשׁשׁ זֶה חָמוּר אֲצִלוּ לְטַמָּא אֲפִילוּ כְּשִׁישׁ שְׁנֵי סַפְקוֹת וְשִׁמָּא מִן הָאִישׁ, וְשִׁמָּא אִינוּ מִן הַמְּקוֹר, וְכֵן מְטַמָּא בְּאִשָּׁה לְבַדָּה שִׁיּוֹשֶׁבֶת, וְזוּהוּ מִשׁוּם דְּרַחֵיק לָהּ עֲלֵמָא – שִׁישׁ רַק סַפְקָא אֶחָד, שִׁמָּא בַּא הָדָם מִשְׁבִּיל מִי רַגְלִיהָ, אֲבָל בְּסַפְקָא סַפְקָא לֹא אָמַר שְׁהָאִשָּׁה טַמְאָהּ, ולכן לא יטמא באופן שאיש ואשה יושבים, כי יש כוזה שני צדדים להקל, האחד שהיא יושבת, והשני שהיא איש עמה, או דְּלָמָּא לֹא

שְׁנָא, ויטמא אף באופן שיש שני צדדים להקל. הגמרא פושטת את הספק: תָּא שְׁמַע, בֵּין דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמִשְׁנַתְנָה, שאין דרך האיש להוציא דם אלא שחוקת דמים מן האשה, מוכח מכך שאין ספק כלל אולי הדם בא מן האיש, וממילא לֹא שְׁנָא עוֹמְדִין וְלֹא שְׁנָא יוֹשְׁבִין ואפילו באופן שהיו יושבים נחשב לדעתו לספק אחד, ולכן האשה טמאה.

משנה

משנתנו ממשיכה לבאר את דין האשה שמצאה כתם, באיזה אופן היא יכולה לתלות שהכתם אינו ממנה: האשה שהשאיילה חלוקה לְנִבְרִית – גִּיחָה, או לְיִשְׂרָאֵלִית נְדָה – שראתה דם נידות, ואחר כך חזרה המשאיילה ולבשה את אותו חלוק ומצאה עליו כתם, הָרִי זו – המשאיילה, תּוֹלָה בָּהּ ואומרת שכתם זה בא מהנכרית או מהנדה שלבשו חלוק זה, כיון שאין הן מתקלקלות אם היא תאמר שהכתם בא מהן, והיא טהורה. שְׁלֹשׁ נָשִׁים טְהוֹרוֹת, שְׁלֹבְשׁוּ בּוּז אַחַר זֶה חֲלוּק אֶחָד, או שִׁישְׁבוּ בּוּז אַחַר זֶה עַל סַפְסָל אֶחָד שֶׁל עֵץ שֶׁמִּקְבַּל טוּמְאָה, וְנִמְצָא עָלָיו – עַל הַחֲלוּק או עַל הַסַּפְסָל דָּם, בּוֹלֵן טְמֵאוֹת – כֵּל אֶחָד מֵהֵן טַמְאָה מִסַּפְק אֹרֵי הַכְּתָם בַּא מִמְנָה וְאִין אֶחָת יְכוּלָה לְתוֹלָה לְתוֹלָה שְׁהָכְתָם בַּא מַחְבְּרָתָהּ, כִּי מִה רֵאִיתָ לְקַלְקַל אֶת זֶה יוֹתֵר מִזֶּה. יִשְׁבוּ שְׁלֹשׁ נָשִׁים טְהוֹרוֹת, עַל סַפְסָל שֶׁל אֶבֶן, או שִׁישְׁבוּ עַל הָאִיצְטְבָּא – מִבְּנֵה מֵאֲבָנִים וְטִיט שֶׁל בֵּית מִדְּרָשׁן שְׁאִינָם מִקְבָּלִים טוּמְאָה, וְנִמְצָא עֲלֵיהֶם דָּם, רַבִּי נְחֵמְיָה מְטַהֵר אֶת כּוֹלֵן מִטוּמְאָתָהּ כְּתָם, מִשׁוּם שֶׁהִיָּה רַבִּי נְחֵמְיָה אומֵר, כֵּל דְּכָר שְׁאִינוּ מְקַבְּלִים טוּמְאָה שְׁנִמְצָא עֲלֵיו כְּתָם, אִינוּ מְקַבְּלִים כְּתָמִים – לֹא גִזְרוּ בּוּ חֲכָמִים טוּמְאָתָהּ כְּתָמִים.

נמרא

נתבאר במשנה שאם השאיילה חלוקה לנכרית ואחר כך מצאה בו כתם יכולה לתלות שהכתם בא מהנכרית, הגמרא מבררת באיזה נכרית מדובר: אָמַר רַב, מַה שְׁנִתְבָּאָר בְּמִשְׁנָה שִׁיכּוּלָה לְתוֹלָה בְּנִכְרִית, זהו דווקא בְּנִכְרִית